

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ Іванов С.В.
(Підпис, прізвище, ініціали)

«___» _____ 201__ р.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять

для студентів напрямку підготовки

6.030509 “Облік і аудит”

денної та заочної форм навчання

Реєстраційний номер
електронних методичних
вказівок у НМУ _____

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
обліку і аудиту
Протокол № 14
від 28.04.2011 р.

Бухгалтерський облік. Метод. вказівки до практ. занять для студ. напряму підготовки 6.030509 “Облік і аудит” ден. та заоч. форм навчання / Уклад.: Н.І. Беренда, О.С.Щербина – К.: НУХТ, 2011. – 36 с.

Рецензент **Н.М.Ткаченко**, докт. екон. наук

Укладач: **Н.І. Беренда**, канд. екон. наук

О.С.Щербина

Відповідальний за випуск **Л.М. Чернелевський**, канд. екон. наук, проф.

Вирішення актуальних проблем в галузі економіки України не можливе без вивчення та подальшого удосконалення системи бухгалтерського обліку.

Вивчення фахових дисциплін для студентів напряму підготовки 6.030509 “Облік і аудит” розпочинається з дисципліни “Бухгалтерський облік”. В ній викладається теоретичний зміст основних категорій бухгалтерського обліку, їх подальший розвиток в умовах ринкової економіки.

Вивчення дисципліни базується на таких дисциплінах, як “Вступ до фаху”, “Історія економічних вчень”, “Політекономія”. У свою чергу дисципліна “Бухгалтерський облік” є базою для вивчення дисциплін “Фінансовий облік”, “Управлінський облік”, Економічний аналіз”, “Фінанси ”, “Аудит”, “Державний контроль і ревізія” тощо.

Метою вивчення дисципліни є формування базових знань відносно предмета бухгалтерського обліку, його об’єктів, прийомів (елементів) методу бухгалтерського обліку та основних засад обліку окремих складових об’єктів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Робота будь-якого підприємства значною мірою залежить від організації та порядку ведення бухгалтерського обліку. А тому кожен фахівець з обліку повинен не просто фіксувати певні господарські операції, а логічно мислити, розуміти та обґрунтовувати господарські процеси, що відбуваються, вносити практичні рекомендації щодо поліпшення фінансово-господарської діяльності.

Для кращого засвоєння студентами програмового матеріалу і активізації навчального процесу слід ширше використовувати передові методи навчання, бланки первинних документів, реєстри бухгалтерського обліку, сучасні інформаційні системи.

У результаті вивчення предмета студенти повинні:

знати: загальні принципи організації бухгалтерського обліку та вимоги, що ставляться до обліку; метод бухгалтерського обліку та його основні елементи; зміст, будову та класифікацію рахунків; план рахунків бухгалтерського обліку та інструкцію щодо його застосування; сутність та значення подвійного запису; технологію облікового процесу; форми ведення бухгалтерського обліку; основи бухгалтерського обліку окремих об’єктів (господарських засобів, джерел їх формування та господарських процесів); зміст, принципи побудови та заповнення бухгалтерської звітності.

вміти: здійснювати первинне спостереження та оформляти облікові первинні документи; відображувати господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку; встановлювати взаємозв’язок між рахунками і балансом; визначати вплив господарських операцій на зміни у балансі; виявляти та виправляти помилки в обліку; складати оборотні та шахові відомості.

ТЕМА 1.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ОБЛІК, ЙОГО СУТЬ І ХАРАКТЕРИСТИКА

Контрольні запитання й завдання

1. Історія розвитку господарського обліку.
2. Дайте визначення бухгалтерського обліку та його мети.
3. Які функції виконує бухгалтерський облік у системі управління підприємством?
4. Назвіть облікові вимірники та охарактеризуйте специфіку їх застосування.
5. Дайте порівняльну характеристику фінансового та управлінського обліку.
6. Диференціюйте бухгалтерський облік за сферою діяльності та обліковими функціями.
7. Дайте узагальнюючу характеристику системи господарського обліку.
8. Як можна класифікувати користувачів облікової інформації?
9. Які інформаційні потреби відповідають кожній групі користувачів облікової інформації?
10. Аргументуйте самостійність бухгалтерського обліку як науки.
11. У чому полягає зв'язок бухгалтерського обліку з іншими дисциплінами?
12. Визначте взаємозв'язки бухгалтерського обліку як функції управління.
13. Назвіть символіку науки бухгалтерського обліку.

Питання для самопідготовки

1. Чим обумовлений розвиток бухгалтерського обліку?
2. У чому полягає взаємозв'язок бухгалтерського обліку як науки і практичної діяльності?
3. Обґрунтування функцій бухгалтерського обліку.
4. Характеристика ролі бухгалтерського обліку в прийнятті управлінських рішень.
5. Які перспективи розвитку бухгалтерського обліку?

Практичні завдання

Вправа 1. Які з наведених подій охоплюють оперативний, статистичний або бухгалтерський облік: визначення рівня продуктивності праці; вихід працівників на роботу; одержання від постачальника матеріалів; забезпеченість працівників підприємства житлом; рівень температури плавки у печах; за актом ліквідовані основні засоби?

Вправа 2. Визначте види вимірників: гроші в касі - 30 грн; бензин - 100 л; цвяхи - 100 кг; відпрацьований робітниками час - 12 людино-днів; вантажівки - 10 шт.; паливо - 100 грн; лампи - 20 шт.; запасні частини - 80 грн; матеріали - 50 грн; дошки - 50 м³; витрати на ремонт - 40 людино-год.

Вправа 3. Які з перелічених користувачів належать до зовнішніх, а які до внутрішніх: ділові партнери, аудиторські контори, банки, менеджери, покупці й

замовники, цільові фонди, фінансові аналітики, власники, інвестори, постачальники, керівники підрозділів, податкові органи, суд, державна статистика, управлінський персонал, працівники підприємства, комісії і комітети Верховної Ради?

ТЕМА 2.

ПРЕДМЕТ І МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Контрольні запитання й завдання

1. У чому полягає сутність предмета і методу бухгалтерського обліку?
2. Назвіть класифікацію об'єктів бухгалтерського обліку.
3. Дайте визначення активів як об'єкта бухгалтерського обліку, їх класифікація.
4. Назвіть склад та характеристику матеріальних активів.
5. Охарактеризуйте сутність та відмінності нематеріальних та фінансових активів.
6. Як класифікують активи за характером їх участі у процесі господарського обороту?
7. Розкрийте економічне значення ліквідності активів.
8. Які є джерела формування господарських засобів підприємства?
9. Що таке власні джерела та який їхній склад?
10. Яка структура власного капіталу фірми?
11. Дайте характеристику забезпеченню як складовому елементу власних джерел формування активів підприємства.
12. Розкрийте економічний зміст та класифікацію залучених джерел (зобов'язань).
13. Охарактеризуйте стадії кругообігу господарських засобів.
14. Дайте визначення операційного циклу.
15. Які господарські процеси задіяні в системі кругообігу капіталу.
16. Назвіть поняття та ознаки господарської операції.
17. Які є критерії визнання принципів бухгалтерського обліку?
18. Перелічіть основні облікові принципи згідно із законодавством України.

Питання для самопідготовки

1. У чому відмінність чи спільність предмета та об'єктів бухгалтерського обліку?
2. Аргументація зв'язку між способами методу бухгалтерського обліку та об'єктами його предмета.

Практичні завдання

Вправа 1. Які з перелічених статей належать до активу, а які до пасиву?

Статутний капітал, запаси, дебіторська заборгованість, короткострокові кредити банків, поточні фінансові інвестиції, векселі видані, грошові кошти, будівлі, споруди, резервний капітал, цільове фінансування, векселі отримані, доходи майбутніх періодів, позика банку, прибутки, заборгованість покупців.

Вправа 2. Розподіліть активи на оборотні й необоротні: виробничі запаси, основні засоби, грошові кошти в касі підприємства, незавершене виробництво, готова продукція, довгострокова дебіторська заборгованість, малоцінні та швидкозношувані предмети, будівлі та споруди, довгострокові фінансові інвестиції, товари, тварини на вирощуванні та відгодівлі, земельні ділянки, напівфабрикати, паливо, гудвіл, транспортні засоби, короткострокові векселі одержані.

Вправа 3. Що з наведеного нижче належить до засобів праці, а що - до предметів праці?

Мастило машинне, фарба, автомобіль, товари відвантажені, гроші в касі, паливо, вугілля, верстати, цвяхи, комп'ютер, будинок фірми, заборгованість підзвітних осіб, сталь листовая, грошові кошти на поточному рахунку, незавершене виробництво, напівфабрикати, допоміжні матеріали.

Вправа 4. Розподіліть господарські засоби підприємства за ступенем ліквідності: грошові кошти в касі підприємства, виробничі запаси, нематеріальні активи, цінні папери, довгострокові фінансові інвестиції, готова продукція, малоцінні та швидкозношувані предмети, довгострокова дебіторська заборгованість, товари, дебіторська заборгованість, поточні фінансові вкладення, основні засоби, витрати майбутніх періодів, незавершене будівництво

ТЕМА 3.

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Контрольні запитання й завдання

1. У чому полягає значення загальнонаукових методів бухгалтерського обліку?
2. Дайте характеристику специфічних облікових прийомів (методів) бухгалтерського обліку.
3. Розкрийте взаємозв'язок предмета і методу бухгалтерського обліку.

Питання для самопідготовки

1. Науковий зміст методу бухгалтерського обліку.
2. Шляхи розвитку методу бухгалтерського обліку.
3. Перспективи та проблеми розвитку методу та техніки прийомів бухгалтерського обліку в умовах використання обчислювальної техніки.

Практичні завдання

Вправа 1. Як називається рівність: $\text{Активи} = \text{Зобов'язання} + \text{Власний капітал}$? Визначити вартість господарських засобів фірми, якщо її зобов'язання складають 60 000 грн, капітал – 25 500 грн.

Вправа 2. Активи підприємства “Промінь” становлять 45 000 грн. Зобов’язання складають – 17 500 грн. Визначити власний капітал підприємства.

Вправа 3. Петренко П.Р. відкриває мале приватне підприємство. За власні кошти він придбав: транспортні засоби на суму 4 000 грн., приміщення офісу за 17 000 грн., товари для продажу – 1 200 грн. За товари Петренко П.Р. сплатив не повністю, а залишився винен постачальнику товарів 200 грн. Він також взяв позичку у обслуговуючому його банку на суму 3 500 грн. Крім того на розрахунковому рахунку знаходиться 300 грн. Необхідно визначити розмір капітал, зобов’язань та активів новоствореного підприємства.

ТЕМА 4. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

Контрольні запитання й завдання

1. Розкрийте сутність та економічне значення балансового методу.
2. Дайте характеристику будови бухгалтерського балансу.
3. Чим відрізняється структура балансу у вітчизняній та світовій практиці?
4. Охарактеризуйте загальні вимоги до розкриття статей балансу на основі П(С)БО 2 "Баланс".
5. Якою є структура активу балансу?
6. У чому полягає зміст розділів "Необоротні активи" та "Ви трати майбутніх періодів"?
7. Охарактеризуйте сутність та складові елементи розділу "Оборотні активи".
8. Якою є структура пасиву балансу?
9. У чому полягає зміст розділу "Власний капітал"?
10. Яку інформацію відображають розділи "Забезпечення на ступнях витрат і платежів" та "Доходи майбутніх періодів"?
11. Як відображаються залучені джерела фінансування у структурі балансу?
12. У чому суть довгострокових і поточних зобов'язань?
13. Як впливають господарські операції на баланс?
14. Назвіть типи господарських операцій.
15. У чому полягає теоретичне та практичне значення класифікації господарських операцій?
16. Обґрунтуйте важливість правильного читання балансу в сучасних умовах господарювання.
17. Які є основні балансові співвідношення (рівняння)? У чому полягає їх економічний зміст.
18. Охарактеризуйте баланс як основне джерело економічного аналізу.
19. Назвіть систему показників, які розраховуються за даними балансу.
20. Як оцінюється ліквідність активів підприємства?

Питання для самопідготовки

1. Необхідність балансу як елементу методу бухгалтерського обліку.
2. Порівняльний аналіз структури балансу у вітчизняній та світовій практиці.
3. Чому різні типи господарських операцій впливають на величину і структуру балансу?
4. Перспективи розвитку теорії бухгалтерського балансу як елементу методу бухгалтерського обліку.

Практичні завдання

Вправа 1. На підставі наведених даних складіть баланс підприємства (грн):

- поточний рахунок - 9500;
- виробничі запаси - 19 400;
- основні засоби - 113 820;
- прибуток - 3900;
- статутний капітал - 135 000;
- розрахунки з оплати праці - 3700;
- розрахунки з дебіторами - 130;
- розрахунки з підзвітними особами - 20;
- розрахунки з кредиторами - 270.

Вправа 2. Визначте вплив кожної з наведених операцій на бухгалтерський баланс та вкажіть тип операцій (грн):

- придбано товари в кредит - 200;
- відпущено зі складу матеріали у виробництво - 1000;
- виплачено заробітну плату персоналу - 2500;
- оприбутковано безоплатно отримані основні засоби - 23 000;
- нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва - 13 000;
- зараховано на поточний рахунок позику банку - 5000;
- повернуто залишок невикористаних підзвітних сум - 270.

Вправа 3. Необхідно скласти початковий і кінцевий баланс, а також визначити вплив кожної з наведених операцій на бухгалтерський баланс та вказати тип операцій:

а) у бухгалтерському балансі підприємства станом на 31 березня поточного року відображено такі статті (грн): статутний капітал - 18 800; позика банку - 2000; кредитори - 1700; прилади - 3500; транспортні засоби - 4200; товари - 4950; дебітори - 3280; поточний рахунок в банку - 6450; готівка в касі - 120;

б) протягом квітня поточного року підприємство здійснило такі операції (грн):

- зараховано на поточний рахунок кошти від дебіторів у погашення заборгованості - 3000;
- придбано запасні частини - 600;
- погашено з поточного рахунка заборгованість перед кредиторами - 1000;
- видано з каси готівку підзвітній особі - 100;

з поточного рахунка кошти надійшли в касу підприємства - 200;
отримано позику банку - 4000;
нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва - 1000;
повернуто залишок невикористаних підзвітних сум - 20;
повернуто позику банку - 2000.

ТЕМА 5.

РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Контрольні запитання й завдання

1. Доведіть доцільність використання системи рахунків у бухгалтерському обліку.
2. Дайте визначення такому елементу методу бухгалтерського обліку як рахунки.
3. З яких елементів складається будова рахунка?
4. Який порядок визначення сальдо на рахунках бухгалтерського обліку?
5. Класифікуйте бухгалтерські рахунки залежно від обліку активів чи джерел їх утворення.
6. У чому полягає різниця у визначенні кінцевого сальдо в активних і пасивних рахунках?
7. Розкрийте, в чому полягає тісний взаємозв'язок між балансом і рахунками.
8. Поясніть економічну суть подвійного запису.
9. У чому полягає значення подвійного запису?
10. Охарактеризуйте бухгалтерську проводку як певну модель взаємопов'язаних рахунків.
11. Дайте порівняльну характеристику хронологічному і синтетичному обліку.
12. Дайте характеристику синтетичним і аналітичним рахункам.
13. Яке призначення синтетичного та аналітичного обліку?
14. Розкрийте взаємозв'язок між синтетичним та аналітичним обліком.
15. У чому полягає контрольна функція аналітичного обліку?
16. Назвіть значення додаткового групування однорідних аналітичних рахунків.
17. Процес організації поточного обліку.
18. Яка необхідність у використанні Журналу реєстрації господарських операцій і оборотної відомості?
19. Якою є побудова оборотної відомості за синтетичними рахунками.
20. Поясніть рівність підсумків граф оборотної відомості. Які можливі помилки?
21. У чому полягає сутність шахового принципу побудови оборотних відомостей?
22. Дайте порівняльну характеристику видам оборотної відомості.

23. Розкрийте контрольню-аналітичне значення і роль оборотної відомості.

Питання для самопідготовки

1. Пояснення не застосування подвійного запису в позабалансових рахунках.
2. Переваги і недоліки оборотної відомості на паперових та електронних носіях інформації.
3. Шляхи удосконалення системи рахунків.
4. Перспективи розвитку видів оборотної відомості.
5. Автоматизація процесу організації поточного обліку.

Практичні завдання

Вправа 1. Серед перелічених рахунків виберіть активні й пасивні: "Основні засоби", "Витрати на збут", "Короткострокові позики", "Знос основних засобів", "Статутний капітал", "Розрахунки з постачальниками", "Каса", "Виробничі запаси", "Відстрочені податкові активи", "Розрахунки за виданими авансами", "Розрахунки за податками", "Розрахунки з підзвітними особами", "Доходи майбутніх періодів", "Додатковий капітал", "Витрати майбутніх періодів", "Розрахунки за одержаними авансами".

Вправа 2. Початкове сальдо за рахунком "Виробничі запаси" становить 50 грн. За звітний період було оприбутковано на склад запаси вартістю 200 грн. Відпущено у виробництво запаси на суму 230 грн. Необхідно побудувати рахунок, відобразити: початкове сальдо, проведені операції та кінцеве сальдо.

Вправа 3. Для наведених господарських операцій зазначте кореспондуючі рахунки:

- придбано вантажний автомобіль за готівку;
- для виплати заробітної плати надійшла готівка в касу;
- виплачено заробітну плату працівникам;
- оприбутковано від постачальників матеріали;
- видано готівку підзвітній особі;
- одержано безоплатно малоцінні та швидкозношувані матеріали;
- нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва.

ТЕМА 6.

ДОКУМЕНТАЦІЯ, ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ

Контрольні запитання й завдання

1. Охарактеризуйте документ як джерело первинної інформації. Документування та документація.
2. У чому полягає законодавча основа порядку документального оформлення господарських операцій?

3. Яка роль документування та документації в управлінні діяльністю підприємства?
4. Які є вимоги до змісту документів?
5. Перелічіть вимоги до оформлення документів. Як виправляють помилки в бухгалтерських документах?
6. У чому полягають сутність і значення уніфікації та стандартизації документів?
7. Дайте класифікацію документів за місцем їх складання.
8. Якою є класифікація документів за їх призначенням?
9. Дайте характеристику первинних та зведених документів.
10. Класифікуйте документи за способом їх використання.
11. Якою є класифікація документів за їх змістом?
12. Розкрийте сутність та завдання документообороту на підприємстві.
13. План (графік) документообороту як інструмент систематичного контролю.
14. Який порядок перевірки вхідних документів?
15. Які є етапи бухгалтерської обробки документації?
16. Яку організацію має архів на підприємстві. Які є види архівів?
17. Які існують терміни зберігання бухгалтерських документів?
18. Охарактеризуйте інвентаризацію стосовно системи бухгалтерського обліку: передумови виникнення, сутність та завдання.
19. Який порядок і строки проведення інвентаризації? Назвіть випадки обов'язкової інвентаризації.
20. Документальне оформлення результатів інвентаризації.

Питання для самопідготовки

1. Місце первинного обліку серед елементів методу бухгалтерського обліку?
2. Чи обґрунтовані вимоги до оформлення бухгалтерських документів в умовах комп'ютеризації обліково-аналітичних робіт?
3. Організація документообороту на підприємстві.
4. Аргументація вимоги обов'язкового проведення інвентаризації у випадках, передбачених законодавством.

Практичні завдання

Вправа 1. Поділіть наведені документи на розпорядчі, виконавчі, бухгалтерського оформлення та комбіновані: розрахунок податку на прибуток, довіреність на отримання матеріальних цінностей, акт приймання матеріалів, наказ про призначення комісії у справі втрачених документів, акт на списання інвентарю, гарантійний лист про оплату, договір купівлі-продажу, наказ про прийняття працівника на роботу, прибутковий касовий ордер, акт приймання-передачі основних засобів, вимога на отримання матеріалів, відомість нарахування зносу основних засобів, платіжне доручення, авансовий звіт, відомість нарахування заробітної плати, розпорядження про оплату виконаних сумісниками робіт.

Вправа 2. Якими первинними документами оформляють такі господарські операції:

- одержано в касу готівку для виплати заробітної плати;
- придбано підзвітною особою матеріали;
- нараховано заробітну плату працівникам підприємства;
- виплачено заробітну плату працівникам;
- видано з каси в підзвіт готівку П.М. Іванову на господарські потреби;
- зараховано на поточний рахунок виручку від реалізації товарів;
- одержано товари від фірми "Колос".

Вправа 3. Поділіть реквізити на обов'язкові й необов'язкові: назва документа, форми; назва підприємства, від імені якого складено документ; дата і місце складання; номер поточного рахунка підприємства, від імені якого складено документ в ОПЕРУ банку; форма власності підприємства; ідентифікаційний код підприємства; юридична адреса підприємства; відтиск печатки; особистий підпис особи, яка брала участь у здійсненні господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції, правильність її оформлення; зміст та обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції.

ТЕМА 7.

ОЦІНЮВАННЯ І КАЛЬКУЛЯЦІЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Контрольні запитання й завдання

1. Розкрийте зміст поняття "вартісне вимірювання".
2. Дайте визначення понять "оцінка" та "калькуляція", порівняйте їх.
3. Які методи (основи) оцінки передбачені в МСБО? Коротко охарактеризуйте їх.
4. Розкрийте зміст оцінки з історичною собівартістю.
5. Наведіть приклади поєднання різних методів оцінки, які передбачені стандартами обліку.
6. Розкрийте зміст поняття первісна вартість активу (на прикладі основних засобів).
7. Що таке "справедлива вартість"? Наведіть приклади ситуацій, коли використовується такий спосіб оцінки?
8. Як здійснюється оцінка нематеріальних активів у процесі їх використання?
9. Які варіанти оцінки фінансових інвестицій і в яких випадках використовуються?
10. Як оцінюють різні види виробничих запасів?
11. Розкрийте зміст поняття "чиста вартість реалізації".
12. Розкрийте зміст групування витрат за економічними елементами. Які економічні елементи витрат виділяють?

13. Охарактеризуйте групування витрат за статтями калькуляції. Які ще класифікації витрат існують?

14. Які є методи калькулювання собівартості виробництва продукції? В яких випадках вони використовуються?

Питання для самопідготовки

1. У чому полягає суттєва різниця між поняттями "калькуляція" і "калькуляційний облік"?

2. У чому полягає прерогатива використання групування за статтями калькуляції?

3. Перспектива застосування і шляхи подальшого розвитку методів калькуляції.

Практичні завдання

Вправа 1. Майно магазину "Х" становить: 4500 грн готівкою в касі, 120 кг товару А, 80 кг товару Б та 300 кг товару В. Визначити загальну суму активів магазину, якщо відомо, що 1 кг товару А коштує 100 грн 50 коп., 1 кг товару Б - 25 грн 50 коп., 1 кг товару В – 12 грн 25 коп.

Вправа 2. Фірма "Фатум" 15.01.2008 купила автомобіль за 15 000 грн. Нарахуйте амортизацію за 2 роки та визначте балансову вартість автомобіля на 01.01.2010.

Вправа 3. На виробництво 120 кг виробу «Х» витрачено 130 кг сировини А, за ціною 5 грн. за 1 кг. За виробництво 100 кг виробу «Х» робітник отримує 800 грн. Витрати на обслуговування процесу виробництва склали 230 грн, витрати електроенергії - 120 грн, витрати на реалізацію - 180 грн.

Визначте собівартість 1 кг виробу «Х», його оптову та роздрібну ціну, якщо підприємство очікує отримання прибутку в розмірі 40 %, ПДВ - 20, торгова націнка - 30 %.

ТЕМА 8.

ОБЛІК ОСНОВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

Контрольні запитання й завдання

1. Обґрунтуйте значення господарських процесів як об'єкта бухгалтерського обліку.

2. Розкрийте зміст стадій процесу кругообороту капіталу.

3. Якою є економічна суть процесу постачання? Які завдання ставить перед собою облік придбання матеріальних цінностей?

4. Які показники формуються у процесі обліку придбання матеріальних цінностей?

5. Дайте визначення понять засоби праці й предмети праці. Наведіть приклади.

6. Які рахунки використовують для обліку придбання матеріальних цінностей? Наведіть схему обліку процесу придбання.

7. Що включається до первинної (фактичної) собівартості придбаних матеріальних цінностей?

8. Як здійснюють облік транспортно-заготівельних витрат?
9. Які є методи списання вартості відпущених запасів? Назвіть їх переваги та недоліки.
10. Розкрийте економічну сутність процесу виробництва. Які завдання постають перед бухгалтерським обліком цього процесу?
11. Охарактеризуйте калькулювання собівартості продукції та класифікація витрат.
12. У чому полягає синтетичний облік процесу виробництва?
13. Які завдання ставить перед собою облік реалізації готової продукції робіт і послуг?
14. Поясніть важливість визнання моменту реалізації та розкрийте сутність взаємозв'язку бухгалтерського обліку процесу реалізації та податкового обліку доходів.
15. Які синтетичні рахунки використовують для обліку процесу реалізації? Назвіть їх характеристики та особливості.
16. Поясніть схему обліку процесу реалізації.
17. Аргументуйте значення та роль обліку фінансових результатів.
18. За допомогою яких рахунків здійснюється облік фінансових результатів?
19. Наведіть та поясніть схему обліку фінансових результатів та їх розподілу і списання.

Питання для самопідготовки

1. Які є особливості обліку процесів діяльності на підприємствах окремих галузей?
2. Проблема фінансового та податкового обліку зносу (амортизації) необоротних активів?
3. Особливості оцінки залишкової вартості запасів у бухгалтерському балансі.
4. Характеристика способів поточного обліку матеріалів та визначення їхньої фактичної собівартості.

Практичні завдання

Вправа 1. З наведеного переліку витрат підприємства виберіть ті, що включаються до первісної вартості запасів:

- суми що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю);
- проценти за користування позиками;
- адміністративні витрати звітного періоду;
- суми ввізного мита;
- суми, що сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші подібні послуги, пов'язані з пошуком і придбанням запасів;
- понаднормові витрати і нестачі запасів, що виникли у процесі їхнього транспортування;
- затрати на заготівлю та вантажно-розвантажувальні роботи;
- витрати на збут.

Вправа 2. З наведеного переліку витрат підприємства виберіть ті, що включаються до первісної вартості запасів:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю);
- проценти за користування позиками;
- адміністративні витрати звітного періоду;
- суми ввізного мита;
- суми, що сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші подібні послуги, пов'язані з пошуком і придбанням запасів;
- понаднормові витрати і нестачі запасів, що виникли у процесі їхнього транспортування;
- затрати на заготівлю та вантажно-розвантажувальні роботи;
- витрати на збут;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- витрати на транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування та відсотки за комерційний кредит постачальників.

Вправа 3. Визначте фактичну собівартість виготовленої продукції, виходячи з таких даних:

Залишки за синтетичним рахунком 23 "Виробництво", грн

Стаття	Варіанти			
	I	II	III	IV
Незавершене виробництво на 30.09	150	180	200	210
Незавершене виробництво на 31.10	30	50	120	60

Журнал господарських операцій, грн

№	Первинний документ та зміст господарської операції	Варіанти			
		I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6
1	Накладна № 306-308 Зі складу в основне виробництво відпущено та використано: матеріали паливо запчастини	700 200 100	500 180 60	350 510 190	400 320 230
2	Розрахунково-платіжна відомість № 10 Нараховано заробітну плату апарату управління цехами	540	820	860	440
3	Розрахунково-платіжна відомість № 11 Нараховано заробітну плату робітникам основного виробництва	4000	3800	5200	3400
4	Розрахунок бухгалтерії № 56 Здійснено нарахування на фонд заробітної плати згідно з чинним законодавством	?	?	?	?
5	Розрахунок бухгалтерії № 57 Розподілено та списано загальновиробничі витрати на основне виробництво	?	?	?	?
6	Видатковий касовий ордер № 345 Видано з каси під звіт готівку	120	50	80	90

Вправа 4. Визначте результат від продажу продукції та суму податку на прибуток, яка підлягає сплаті до бюджету, якщо:

- кредитовий оборот за рахунком 26 "Готова продукція" становить 200 грн, дебетовий - 250 грн, початкове сальдо 10 грн;
- виручка від продажу продукції (з ПДВ) 600 грн;
- дебетовий оборот за рахунком 93 "Витрати на збут" становить 100 грн;
- акцизний збір на даний вид продукції 20 грн.

Вправа 5. Закрийте рахунок 79 "Фінансові результати", визначте фінансовий результат від продажу продукції, складіть відповідні бухгалтерські проводки, якщо:

- оприбутковано продукцію за фактичною собівартістю в сумі 200 грн;
- на поточний рахунок зараховано кошти від продажу продукції в сумі 360 грн;
- списано витрати на збут - 50 грн;
- списано адміністративні витрати в сумі 20 грн;
- визначено суму ПДВ згідно з чинним законодавством;
- нараховано акцизний збір у сумі 40 грн.

ТЕМА 9.

ОБЛІКОВІ РЕГІСТРИ, ТЕХНІКА, ФОРМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Контрольні запитання й завдання

1. Для чого призначені облікові реєстри?
2. За якими ознаками поділяють облікові реєстри?
3. Охарактеризуйте техніку облікової реєстрації.
4. Які є способи виправлення помилок?
5. Наведіть приклади застосування способу "червоного сторно" для виправлення помилок.
6. Коли використовується спосіб додаткових записів для виправлення помилок?
7. Що розуміють під формою бухгалтерського обліку?
8. Дайте характеристику форми обліку Журнал-Головна.
9. Як використовують меморіально-ордерні форми?
10. Які переваги використання журнально-ордерної форми?
11. Назвіть принципи побудови журналів-ордерів.
12. Зробіть порівняльний аналіз форм бухгалтерського обліку.
13. Охарактеризуйте склад журнальноордерної форми бухгалтерського обліку.
14. Розкрийте роль автоматизації збирання й обробки облікової інформації.
15. Охарактеризуйте діалогову форму ведення бухгалтерського обліку.
16. Які особливості діалогової форми обліку?
17. Хто несе відповідальність за правильність реєстрації інформації?
18. У чому полягає коректурний спосіб виправлення помилок?

19. Назвіть класифікацію облікових регістрів за будовою.
20. У чому полягає процедура закриття облікових регістрів?

Питання для самопідготовки

1. Перспективи розвитку форм бухгалтерського обліку?
2. Пріоритетність вибору форми бухгалтерського обліку?
3. Розвиток способів виправлення помилок.
4. Перспективи розвитку облікових регістрів в умовах комп'ютеризації.

Практичні завдання

Вправа 1. Необхідно:

- 1) записати залишки на 31 березня поточного року за рахунками бухгалтерського обліку у відповідних регістрах обліку;
- відобразити господарські операції підприємства "Надія" за II квартал поточного року у відповідних регістрах обліку;
 - визначити обороти за II квартал та залишки на 30 червня поточного року за рахунками;
 - скласти оборотні відомості за синтетичними рахунками (Головну книгу);
 - скласти баланс на 30 червня поточного року.

Баланс підприємства "Надія" на 31 березня, грн

Основні засоби (10), у тому числі:	16 000	Статутний капітал (40)	14 600
автомобілі (105)	6 000	Резервний капітал (43)	1 400
верстати (104)	10 000	Знос необоротних активів (13)	1 640
Виробничі запаси (20), у тому числі:	1 200	Розрахунки за податками й платежами (64), у тому числі:	160
сировина й матеріали (201)	1 200	Розрахунки за податками (641)	160
Виробництво(23)	180	Розрахунки з оплати праці (66)	2 800
Каса (30), у тому числі:	20		
каса в національній валюті (301)	20		
Рахунки в банках (31), у тому числі:	2 800		
поточні рахунки в національній валюті (311)	2 800		
Розрахунки з покупцями та замовниками (36), у тому числі:	400		
розрахунки з вітчизняними покупцями	400		
Разом	20 600	Разом	20 600

Реєстр господарських операцій

№ пор.	Первинний документ та зміст господарської операції	Сума, грн
1	2	3
1	Акт приймання-передачі № 12. Внесено власником підприємства вантажний автомобіль у рахунок поповнення статутного капіталу	6800
2	Розрахунково-платіжна відомість № 47. Нараховано заробітну плату працівникам підприємства, зайнятим виробництвом продукції	1000
3	Розрахунок бухгалтерії № 15. Проведені відрахування на соціальні заходи згідно з чинним законодавством	9

1	2	3
4	ПКО № 9. Надійшли в касу кошти з поточного рахунка для виплати заробітної плати	2800
5	ВКО № 11. Видано з каси заробітну плату працівникам	2800
6	Розрахунок амортизації № 7. Нараховано знос основних засобів виробничого призначення	150
7	Розрахунок бухгалтерії № 16. Надано послуги з фарбування автомобілів замовнику (відображено за договірною вартістю)	3000
8	Розрахунок бухгалтерії № 17. Списано собівартість наданих послуг	?
9	Розрахунок бухгалтерії № 18. Нараховано ПДВ на виручку від реалізації послуг	?
10	Розрахунок бухгалтерії № 19. Визначено фінансовий результат від реалізації послуг	?
11	Розрахунок бухгалтерії № 20. Нараховано податок на прибуток згідно з чинним законодавством	?
12	Рішення засновників № 3. Частину прибутку (5 %) спрямовано на поповнення резервного капіталу	?
13	Виписка банку. Зараховані гроші на поточний рахунок від замовника за послуги, надані в минулому місяці	400

Вправа 2. Виконайте впр. 1, використовуючи спрощену форму обліку. Необхідно скласти:

- книгу обліку господарських операцій;
- оборотну відомість за синтетичними рахунками за II квартал поточного року;
- баланс на 30 червня поточного року.

Оборотна відомість за синтетичними рахунками за поточного року

Шифр	Назва рахунка	Сальдо на	Оборот за	Сальдо на

Вправа 3. Необхідно: Виконайте впр. 1, використовуючи меморіально-ордерну форму бухгалтерського обліку. Необхідно скласти:

1) меморіальні ордери, підрахувавши за кожним ордером суми дебетових та кредитових оборотів та загальну суму (кожна операція заноситься тільки в один меморіальний ордер);

2) журнал реєстрації меморіальних ордерів;

3) Головну книгу за II квартал поточного року.

Порівняти загальну суму за реєстраційним журналом із підсумком оборотів в оборотній відомості попереднього завдання; сальдо та обороти рахунків за Головною книгою - з оборотною відомістю за синтетичними рахунками попереднього завдання.

Вправа 4. Розв'язати впр. 1, використовуючи форму бухгалтерського обліку "Журнал-Головна". Необхідно за допомогою меморіальних ордерів, що складені при виконанні впр. 3:

1) заповнити книгу "Журнал-Головна";

2) порівняти сальдо та обороти рахунків за книгою "Журнал-Головна" з оборотною відомістю за синтетичними рахунками та балансом, складеним за попередньою вправою.

ТЕМА 10. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Контрольні запитання й завдання

1. Основи побудови і завдання обліку основних засобів
2. Визначення та оцінка основних засобів
3. Облік надходження основних засобів
4. Облік вибуття основних засобів
5. Облік нарахування зносу (амортизації) основних засобів
6. Облік ремонту основних засобів
7. Облік переоцінки основних засобів
8. Інвентаризація основних засобів

Питання для самопідготовки

1. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку основних засобів
2. Аналітичний облік основних засобів
3. Синтетичний облік основних засобів
4. Індексація основних засобів
5. Відмінності між фінансовим та податковим обліком основних засобів

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємство придбало автомобіль вартістю 50 000 грн. Ліквідаційна вартість 10%, термін корисного використання 5 років. Нарахувати амортизацію за 3 роки і визначити залишкову вартість на початок 4 року за методами:

- прямолінійний;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного залишкової вартості;
- кумулятивний.

Вправа 2. Автотранспортне підприємство придбало вантажний автомобіль вартістю 180 000 грн., призначено для 500 000 км пробігу. Нарахувати амортизацію виробничим методом за квартал, якщо відомо, що пробіг за 1 міс 6000км, за 2 – 8000км, 3 – 10000 км. Ліквідаційна вартість 10%.

Вправа 3. Підприємство придбало обладнання, що потребує монтажу, вартістю 36000 гривень з ПДВ (передоплата), витрати по доставці запозиченим транспортом -240 грн. з ПДВ (передоплата), вартість монтажу спеціалізованим підприємством становила 3000 грн. з ПДВ (передоплата). Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку придбання і взяття на баланс обладнання.

Вправа 4. На підприємстві основні засоби будуються господарським способом. Витрати становили: будівельні матеріали - 2000 грн., інші матеріали - 500 грн., транспортні витрати запозиченим транспортом - 420 грн. з ПДВ (післяплата), ЗП - 1400 грн. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку будівництво і прийняття на баланс будівлі.

Вправа 5. Реалізовано основні засоби : первісна вартість - 40 000грн., знос - 10 000грн., вартість продажу - 60 000грн., витрати по реалізації - 500грн. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку реалізацію і фінансовий результат від реалізації.

Вправа 6. Ліквідовано основні засоби у зв'язку з їх знищенням внаслідок стихійного лиха, коли об'єкт був застрахований: первинна вартість - 40 000 грн., знос - 35 000 грн., сума страховки - 3 000 грн. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку ліквідацію і фінансовий результат від ліквідації.

ТЕМА 11. ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку нематеріальних активів
2. Визначення та класифікація нематеріальних активів
3. Оцінка нематеріальних активів
4. Облік надходження нематеріальних активів
5. Облік вибуття нематеріальних активів
6. Облік нарахування зносу (амортизації) нематеріальних активів

Питання для самопідготовки

1. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку нематеріальних активів
2. Інвентаризація нематеріальних активів
3. Переоцінка нематеріальних активів
4. Аналітичний облік основних засобів
5. Синтетичний облік основних засобів

Практичні завдання

Вправа 1. Придбано на умовах наступної оплати програмне забезпечення для використання в бухгалтерії вартістю 18 000 грн (з ПДВ); термін корисного використання нематеріального активу - 2 роки; для нарахування амортизації застосовується прямолінійний метод; протягом використання програмного забезпечення нормативні акти, якими визначається порядок ведення бухгалтерського обліку, змінювалися та доповнювалися. У зв'язку з цим до програмного забезпечення вносилися відповідні коригування. Витрати на адаптацію програмного забезпечення становили 4 800 грн (з ПДВ). Оплата коригувань програмного забезпечення здійснювалася авансом. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Вправа 2. Згідно із засновницькими документами до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями засновником-нерезидентом внесені права інтелектуальної власності. Погоджена вартість внеску на дату підписання засновницького договору 5 000 доларів США (USD), курс НБУ - 7,92 грн/USD. На дату фактичного внесення прав інтелектуальної власності курс НБУ - 7,95 грн/USD. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Вправа 3. Безоплатно отримано від іншого підприємства програмне забезпечення справедливою вартістю 5 000 грн; за встановлення програмного забезпечення підприємство сплатило авансом сервісному центру 480 грн (з ПДВ); термін корисного використання програмного забезпечення - 1,5 роки. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

ТЕМА 12.

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку виробничих запасів
2. Визначення та оцінка виробничих запасів
3. Аналітичний облік виробничих запасів
4. Облік надходження виробничих запасів
5. Облік вибуття виробничих запасів
6. Інвентаризація виробничих запасів
7. Облік переоцінки виробничих запасів

Питання для самопідготовки

1. Документальне оформлення обліку виробничих запасів на складі
2. Особливості обліку МШП
3. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку виробничих запасів
4. Облік розрахунків за претензіями при виникненні спірних відносин між постачальниками і покупцями виробничих запасів.
5. Облік готової продукції

Практичні завдання

Вправа 1. На підставі наведених даних простежте облік виробничих запасів при постійному і періодичному обліку, оцінка яких здійснюється за методом:

- ідентифікованої собівартості;
- середньозваженої собівартості;
- ФІФО.

Дані про рух сировини на складі

Дата	Надходження			Витрачання, кг
	Кількість, кг	Ціна, гра	Сума, грн	
Залишок на 01.06	300	3,60	?	
Витрачання 05.06				50
Надходження 08.06 (I партія)	100	3,90	?	
Витрачання 10.06				150
Надходження 14.06 (II партія)	150	3,70	?	
Витрачання 18.06				300
Надходження 24.06 (III партія)	400	3,50	?	
Витрачання 28.06				200
Залишок на 30.06	?	?	?	

Вправа 2. Від постачальника надійшла сировина вартістю 6000 грн. з ПДВ. При оприбуткуванні сировини виявлена нестача, вартість якої 1500 грн. Підприємство перерахувало постачальнику кошти в сумі 6000 грн. як передоплату.

Вправа 3. Матеріалів реалізовано на суму 600 грн. з ПДВ. Вартість таких матеріалів 410 грн.

Вправа 4. Сировину вартістю 24000грн. з ПДВ собівартістю 17500 грн. обміняли на інші матеріали вартістю 24000 грн. з ПДВ.

Вправа 5. Сальдо початкове рах.209 становить 100 грн. Протягом місяця підприємство придбало сировини на суму 12000 грн. Витрати на транспортування цієї сировини склали 1000 грн. Протягом місяця було витрачено сировини на суму 16000 грн.: на виробництво 10000 грн., на загальновиробничі потреби – 5000 грн., на адміністративні витрати – 1000 грн.

Вправа 6. Виявлена на складі нестача цукру в кількості 100 кг за ціною 5 грн. Встановлена винна особа.

Вправа 7. На виробництво продукції витрачено сировини 10 000 грн., нарахована заробітна плата 5000 грн., проведені нарахування на заробітну плату відповідно до чинного законодавства. Інші операційні витрати склали 2000 грн., нарахована амортизація на виробниче обладнання 500 грн.

ТЕМА 13.

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку грошових коштів
2. Облік касових операцій
3. Облік розрахунків з підзвітними особами
4. Інвентаризація каси
5. Облік безготівкових розрахунків
6. Облік дебіторської заборгованості
7. Облік операцій на поточному рахунку

Питання для самопідготовки

1. Порядок ведення касової книги
2. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку грошових коштів
3. Облік розрахунків по відшкодуванню матеріальних збитків працівниками підприємства
4. Форми безготівкових розрахунків
5. Первинні банківські документи з обліку розрахункових операцій
6. Методи та облік розрахунку резерву сумнівних боргів
7. Облік розрахункових операцій в іноземній валюті.

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємство на дату балансу створило резерв сумнівних боргів за товарною дебіторською заборгованістю у сумі 6000 грн. У звітному періоді списало прострочену товарну дебіторську заборгованість у сумі 4800 грн.

Зробити бухгалтерські проведення.

Вправа 2. Працівник розрахувався з підприємством-постачальником власними коштами за отриману сировину в сумі 12000 грн з ПДВ, оскільки на підприємстві грошей на поточному рахунку не було. Ліміт каси 1000 грн. У касі наявних грошей 400 грн.

Зробити проводки до перевірки підприємства податковою службою та після перевірки.

Вправа 3. Підприємство отримало з банку у касу 1200 грн на відрядження, з яких видано 400 грн працівникам як аванс на відрядження (кошти використані повністю) та 800 грн експедитору на закупівлю матеріалів. Експедитор закупив матеріали на цю суму з ПДВ та здав авансовий звіт.

Зробити проводки до перевірки підприємства та після перевірки контролюючим органом.

Вправа 4. Для купівлі 1000\$ США уповноваженому банку перераховано 9000 грн. Курс купівлі 1 дол. США - 7,90 грн. Курс НБУ за 1 дол. США на дату зарахування валюти на рахунок - 7,85 грн.

Витрати, пов'язані з купівлею валюти:

- комісійна винагорода банку - 155 грн;

Зробити бухгалтерські проведення.

ТЕМА 14.

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку фінансових інвестицій
2. Визначення та класифікація фінансових інвестицій
3. Оцінка фінансових інвестицій
4. Облік поточних фінансових інвестицій
5. Облік довгострокових фінансових інвестицій

Питання для самопідготовки

1. Фінансові інвестиції, які надають право власності
2. Боргові фінансові інвестиції
3. Облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі
4. Облік фінансових інвестицій за собівартістю з урахуванням зменшення їх корисності
5. Облік фінансових інвестицій за амортизованою собівартістю.

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємство "А" викупило 35 % простих акцій підприємства "Б" за 480 тис. грн. За результатами року підприємство "Б" оголосило 200 тис. грн чистого прибутку, з якого 60 тис. грн виплатило підприємству А.

Відобразити операції у бухгалтерському обліку.

Вправа 2. Підприємство "А" купує за номінальною вартістю 35 % привілейованих 10 % акцій підприємства "Б" за 240 тис. грн.

За результатами року підприємство "Б" оголосило 100 тис. грн чистого прибутку та сплатило підприємству "А" належну суму дивідендів.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Вправа 3. Підприємство "А" інвестує тимчасово вільні кошти в облігації підприємства "Б". 01.05.201__ р. воно придбало 200 облігацій по 940 грн, номіналом по 1000 грн, ставка відсотка - 10 % , відсотки сплачуються 4 рази на рік - 1.04, 1.07, 1.10, 1.01. Брокерська комісія 700 грн. Строк погашення облігацій - 1 січня наступного року.

Відобразити всі господарські операції бухгалтерськими проводками.

ТЕМА 15.

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку власного капіталу
2. Сутність, оцінка та функції власного капіталу
3. Синтетичний облік власного капіталу
4. Облік забезпечення майбутніх витрат та платежів
5. Облік цільового фінансування та цільових надходжень

Питання для самопідготовки

1. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку власного капіталу
2. Характеристика складових власного капіталу та джерела їх формування
3. Облік статутного капіталу
4. Облік пайового капіталу
5. Облік додаткового капіталу
6. Облік резервного капіталу
7. Облік вилученого капіталу
8. Облік неоплаченого капіталу

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємство раніше викупило 1500 власних акцій (номінальна вартість однієї акції - 20 грн) за загальну суму 36000 грн. 600 акцій анульовано, 400 продано за номіналом і 500 акцій по 18 грн за одну.

Зробити бухгалтерські проведення.

Вправа 2. При заснуванні ВАТ оголошено статутний капітал у розмірі 1,3 млн. грн і здійснено випуск 30 привілейованих 10 % акцій номіналом по 1000 грн та 1000 простих акцій по 1000 грн. Реалізовано всі привілейовані акції за номінальною вартістю та 700 простих по 1050 грн за одну. Нерозподілений прибуток ВАТ за рік становив 60 тис. грн, за рахунок якого нараховані і виплачені 45 тис. грн дивідендів.

Розрахувати суми дивідендів на привілейовані та прості акції всього та на 1 акцію, розмір власного капіталу на кінець року та зробити можливі бухгалтерські проведення.

Вправа 3. У ВАТ на кінець 200_ р. знаходилась в обігу така кількість акцій: 8 % привілейовані акції - 3000 шт. номіналом по 40 грн та прості акції - 9990 шт. номіналом по 10 грн. У першому кварталі наступного за звітним року оголошено і здійснено сплату за привілейованими акціями дивідендів у повній сумі готівкою та за простими акціями 10 % дивіденд (одна додаткова акція на 10 простих). Ринкова вартість акцій на кінець кварталу: привілейовані - 50 грн за одну, прості - 15 грн за одну.

Записати всі можливі проведення. Пояснити вплив кожних дивідендів на власний капітал ВАТ.

ТЕМА 16. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку зобов'язань
2. Класифікація та оцінка зобов'язань
3. Облік поточних зобов'язань
4. Облік довгострокових зобов'язань

Питання для самопідготовки

1. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку зобов'язань
2. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками
3. Облік розрахунків за кредитами
4. Облік розрахунків з бюджетом по податках
5. Облік розрахунків зі страхування

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємство отримало кредит загальною сумою 500000 грн для розрахунку з постачальником під 20% річних на 2 місяці. Згідно з договором підприємство нарахувало відсотки за кредит за місяць і погасило 50% кредиту. Із загальної суми кредиту постачальнику перераховано в погашення заборгованості 360000 грн і 240000 грн з ПДВ як передоплату за сировину.

Вправа 2. Підприємство 01.08.2007р. отримало кредит в банку на будівництво приміщення у розмірі 150 000 грн. на 3 роки під 23% річних. Відсотки за користування кредитом протягом всього строку його використання погашаються щорічно у перший робочий день березня. За умовами договору за

порушення строку погашення кредиту та сплати відсотків нараховується пеня у розмірі 0.05% за кожен день такого прострочення. Суму кредиту та відсотків за останній рік підприємство сплатило 11.10.2010р.

Вправа 3. Від постачальника отримана сировина вартістю 24000 грн. з ПДВ. В процесі приймання виявлена нестача в сумі 3600 грн., яка погашена коштами, що повернуті з авансового платежу.

ТЕМА 17. ОБЛІК ПРАЦІ, ЇЇ ОПЛАТИ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку праці та її оплати
2. Види, форми та системи оплати праці
3. Облік нарахування заробітної плати
4. Облік нарахувань та витрати на оплату праці
5. Облік утримань із заробітної плати

Питання для самопідготовки

1. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку оплати праці
2. Облік нарахованої заробітної плати робітникам основного виробництва та методи її розподілу між видами продукції
3. Облік використання робочого часу
4. Облік оплати праці за час відпустки
5. Облік соціальної допомоги
6. Облік нарахованих дивідендів

Практичні завдання

Вправа 1. Нарахувати оплату за дні тимчасової непрацездатності з 5 по 18 жовтня 2010 року. Якщо стаж роботи працівника бухгалтерії 6 років 11 місяців. Зарплата відповідно за: вересень – 2400 грн., серпень – 2350 грн., липень – 2750грн., червень – 2200грн., травень – 2200 грн. і квітень – 2400грн. Оплату відобразити на рахунках обліку згідно чинного законодавства.

Вправа 2. Нарахувати заробітну плату робітникам бригади, що складається з 3-х чоловіків. Об'єм виконаної роботи 500 одиниць, розцінка за одиницю 60 грн. Один з них 6 розряду, другий – 5 розряду і третій 4 розряду. Відпрацювали відповідно: 15,20,22 робочих днів. Погодинна тарифна ставка: 6 розряд – 14 грн., 5 розряд – 12 грн., 4 розряд – 10 грн., 8-годинний режим праці. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку.

Вправа 3. Нарахувати оплату за дні відпустки керівнику підприємства, враховуючи при цьому, що відпустка починається з 4 серпня по 3 вересня 2010 року. Заробітна плата відповідно, грн:

Серпень 2009	3100	Грудень 2009	3400	Квітень 2010	3500
Вересень 2009	3100	Січень 2010	3400	Травень 2010	3500
Жовтень 2009	3100	Лютий 2010	3400	Червень 2010	3600
Листопад 2009	3100	Березень 2010	3400	Липень 2010	3600

ТЕМА 18. ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Контрольні запитання й завдання

1. Визначення і класифікація витрат діяльності
2. Облік витрат на виробництво
3. Облік загальновиробничих витрат і порядок їх розподілу
4. Облік фінансових витрат
5. Облік інвестиційних витрат
6. Облік надзвичайних витрат

Питання для самопідготовки

1. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку витрат
2. Елементи виробничої собівартості
3. Калькуляція собівартості продукції
4. Облік адміністративних витрат
5. Облік витрат на збут
6. Облік інших операційних витрат

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємством за поточний місяць здійснені наступні витрати на збут: нарахована заробітна плата - 5 тис. грн, витрачено паперу - 150 грн, списані витрати на зв'язок - 200 грн, нарахована амортизація за складами готової продукції - 800 грн, сплачено за рекламні послуги 600 грн з ПДВ.

Зробити бухгалтерські проведення.

Вправа 2. Підприємство закупило комп'ютер за 3,0 тис. грн з ПДВ та безкоштовно передало міській школі. Прибуток до оподаткування по підприємству за минулий рік склав 5 тис. грн.

Зробити бухгалтерські проведення та податкові розрахунки.

Вправа 3. 1 січня 2006 року підприємство розпочало будівництво складу. Єдиним борговим зобов'язанням підприємства упродовж I кварталу був довгостроковий вексель (ставка відсотка 11 % річних) на суму 3000000 грн, строк погашення якого настає 31 грудня 2008 року.

1 травня 2006 року підприємство отримало позику на суму 1000000 грн терміном на один рік. Ставка відсотка за позикою становить 9 % річних. Відсотки нараховуються та сплачуються щоквартально.

У першому півріччі витрати на будівництво складу становили, грн:

1 січня	200000
31 січня	700000
28 лютого	1000000
31 березня	1800000
30 квітня	2000000
31 травня	1700000
30 червня	800000

Розрахувати суму капіталізованих витрат у першому та другому кварталі. Зробити бухгалтерські проведення.

ТЕМА 19. ОБЛІК ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Контрольні запитання й завдання

1. Основні завдання обліку доходів і фінансових результатів
2. Класифікація та оцінка доходів
3. Облік доходів операційної діяльності
4. Облік доходів фінансової діяльності
5. Облік інвестиційних доходів
6. Облік надзвичайних доходів
7. Облік фінансових результатів діяльності.

Питання для самопідготовки

1. Огляд законодавчої та нормативної бази з обліку доходів і фінансових результатів
2. Облік інших операційних доходів
3. Документальне оформлення доходів
4. Облік нерозподіленого прибутку
5. Облік використання нерозподіленого прибутку
6. Облік нарахування податку на прибуток

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємство реалізувало готову продукцію на загальну суму 36000 грн з ПДВ. Собівартість готової продукції - 27000 грн. Адміністративні витрати на реалізовану продукцію - 1000 грн. Витрати на збут готової продукції - 200 грн.

Зробити бухгалтерські проведення.

Вправа 2. Підприємство реалізувало готову продукцію в обмін на основні засоби - обладнання на загальну суму 36000 грн (у тому числі ПДВ). Собівартість реалізованої продукції - 27000 грн. Адміністративні витрати на реалізовану продукцію - 1000 грн. Витрати на збут готової продукції - 200 грн.

На підставі наведених даних зробити необхідні бухгалтерські записи.

Вправа 3. Підприємство отримало від постачальника товар на суму 240 грн з ПДВ. У наступному звітному періоді товар був уцінений на 50 грн і проданий за 180 грн з ПДВ. Через три роки кредиторська заборгованість була списана у зв'язку з тим, що минув строк позовної давності.

Зробити бухгалтерські проведення та податкові розрахунки.

Вправа 4. Підприємство здійснює торгівлю товарами поштою на умовах попередньої оплати. У кінці січня поточного року отримана від замовника (через підприємство поштового зв'язку) передплата вартості 10 одиниць товару на загальну суму 1200 грн (у т. ч. ПДВ - 200 грн).

Продажна ціна одиниці товару - 120 грн (у т. ч. ПДВ - 20 грн), собівартість - 90 грн, торгівельна націнка - 30 грн.

У цьому ж місяці замовнику був відправлений товар на повну суму передоплати. На підставі наведених даних зробити необхідні бухгалтерські записи.

ТЕМА 20. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Контрольні запитання й завдання

1. Яка роль фінансової звітності при прийнятті рішень?
2. У чому полягають вимоги до фінансової звітності?
3. У чому полягає сутність такої якісної характеристики фінансової звітності, як "зрозумілість"?
4. В чому полягає доречність інформації?
5. Охарактеризуйте суттєвість інформації як одну з якісних характеристик.
6. У чому полягає достовірність інформації?
7. Які існують обмеження доречності й достовірності інформації?
8. Охарактеризуйте принципи фінансової звітності.
9. Які є елементи фінансових звітів?
10. Назвіть критерії визначення елементів фінансових звітів?
11. За якими ознаками класифікують звітність?
12. Як класифікують звітність за змістом і джерелами формування?
13. Дайте класифікацію користувачів фінансової звітності щодо задоволення інформаційних потреб.
14. Які етапи підготовки та складання річного фінансового звіту?
15. У чому полягає спільність та відмінність між квартальним і річним фінансовим звітом?
16. Кому підприємства подають фінансову звітність?
17. Які строки подання фінансової звітності?
18. У чому полягає призначення форм фінансової звітності?
19. Назвіть особливості складання балансу.
20. Охарактеризуйте звіт про фінансові результати, його складові. .
21. Яка межа складання звіту про рух грошових коштів?
22. Дайте характеристику концепціям капіталу.

Питання для самопідготовки

1. Гармонізація і стандартизація фінансової звітності?
2. Чи необхідне повне впровадження МСБО?
3. Відповідність фінансової звітності за МСБО і за національними стандартами.
4. Удосконалення процесу підготовки і складання фінансової звітності.

Практичні завдання

Вправа 1. За наведеними даними складіть звіт про фінансові результати (форма № 2):

- продано 250 одиниць продукції;
- собівартість реалізованої продукції становить 120 грн;
- продажна ціна одиниці продукції - 320 грн;
- витрати на рекламу - 57 грн;
- акцизний збір - 74 грн.

Вправа 2. За наведеними даними складіть звіт про фінансові результати (форма № 2):

- собівартість реалізованої продукції - 15 000 грн;
- виручка від продажу продукції - 45 000 грн;
- акцизний збір на даний вид продукції - 1500 грн;
- витрати на збут - 2700 грн;
- дохід від операційної курсової різниці - 1300 грн;
- адміністративні витрати - 4000 грн;
- дохід від безоплатно одержаних активів - 6000 грн;
- витрати від операційної курсової різниці - 800 грн.

Вправа 3. За наведеними даними складіть звіт про фінансові результати (форма № 2):

- підприємство виготовило 200 столів, фактична собівартість всієї виготовленої продукції - 12 000 грн;
- продано 50 столів за ціною 140 грн за одиницю;
- витрати на збут - 230 грн;
- дохід від реалізації необоротних активів - 2000 грн;
- собівартість реалізованих необоротних активів - 825 грн.

Підприємство за звітний період використало одержаний чистий прибуток за такими напрямками: на збільшення статутного капіталу - 5 %; на поповнення резервного капіталу - 15 %.

ТЕМА 21.

ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Контрольні запитання й завдання

1. Спрощені системи оподаткування підприємства малого бізнесу.
2. Форми організації обліку на підприємствах малого бізнесу.
3. До яких фондів соціального страхування підприємства малого бізнесу проводять нарахування?
4. Назвіть реєстри для аналітичного та синтетичного обліку для підприємств малого бізнесу.
5. Облік виробництва за елементами витрат, якщо підприємство малого бізнесу є виробником готової продукції.
6. Облік фінансових результатів діяльності підприємств малого бізнесу.

Питання для самопідготовки

1. Нормативно-законодавча база організації фінансового обліку на підприємствах малого бізнесу
2. Які основні документи повинні бути подані до адміністрації з метою реєстрації підприємства малого бізнесу?
3. Основні положення статуту підприємств малого бізнесу.

Практичні завдання

Вправа 1. Підприємство малого бізнесу отримало банківський кредит на поточний рахунок в сумі 20 тис. грн під 20% річних для купівлі сировини. 18 тис. грн. перераховано постачальнику, який, як підприємство малого бізнесу є платником ПДВ. Сировина від постачальника надійшла на підприємство малого бізнесу, але з нестачею в 1,5 тис. грн. підприємство малого бізнесу на 6%-й системі оподаткування.

Вправа 2. Нарахована заробітна плата штатним працівникам за місяць: Іваненку П.П. та Петренко Ю.В. Відповідно 2860 грн. і 3600 грн. Провести всі необхідні розрахунки по заробітній платі відповідно чинного законодавства і визначити, які суми належать до виплати, врахувавши, що підприємство працює на спрощеній системі оподаткування.

Вправа 3. Реалізовані послуги в сумі 18000 грн. з ПДВ, собівартість яких 12000 грн. Визначити фінансовий результат, якщо підприємство працює на спрощеній системі оподаткування (6%) і послуги надає після передоплати.

ТЕМА 22.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Контрольні запитання й завдання

1. Розкрийте сутність та актуальність гармонізації бухгалтерського обліку.
2. Що таке стандартизація бухгалтерського обліку та які передумови її здійснення?
3. Дайте характеристику англосаксонської моделі організації бухгалтерського обліку.
4. У чому полягає особливість континентальної моделі?
5. Що є підставою для виокремлення південноамериканської моделі організації бухгалтерського обліку?
6. Охарактеризуйте стандарти GAAP та зробіть огляд Положень про концепцію фінансового обліку (SFAC).
7. Яка мета створення та принципи функціонування Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (КМСБО)?
8. Перелічіть основні міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), які затверджені КМСБО станом на 1 січня 2002 р.
9. Назвіть особливості застосування МСБО в різних країнах світу.
10. Що було передумовою розробки національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО) в Україні?
11. Які кроки було здійснено з метою реалізації програми реформування бухгалтерського обліку в Україні?
12. За якими напрямками здійснюється приведення національної системи бухгалтерського обліку України відповідно до вимог МСБО?
13. Проаналізуйте графік розробки та введення в дію П(С)БО та визначте основні їх відмінності від МСБО.

14. Що таке система національних рахунків (СНР) та для чого вона використовується? .

15. Охарактеризуйте системи макроекономічного обліку, що існують у світі.

16. Розкрийте сутність методу СНР.

17. Які особливості мають рахунки в системі СНР?

18. Аргументуйте зв'язки та відмінності між бухгалтерським обліком та СНР.

19. Що є метою державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?

20. Хто займається регулюванням бухгалтерського обліку в Україні та яке коло питань регламентується в кожному окремому випадку?

Питання для самопідготовки

1. Концептуальні засади гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку і статистики?

2. Порівняльний аналіз П(С)БО та МСБО й основні висновки?

3. Методологічні та організаційні проблеми застосування СНР в Україні.

4. Перспективи гармонізації та стандартизації бухгалтерського обліку в Україні.

Практичні завдання

Вправа 1. 1 січня 201_ року підприємство придбало устаткування шляхом емісії довгострокового процентного векселя на суму 60000,00 дол. Оплата векселя буде здійснюватись протягом трьох років рівними платежами в кінці кожного року. На момент видачі векселя ринкова ставка відсотка для подібних боргових зобов'язань складає 10%.

Вправа 2. Підприємство харчової промисловості 1 травня 2010 року придбало обладнання вартістю 850,00 млн дол.. Термін експлуатації становить 20 років. По закінченню строку експлуатації підприємство має утилізувати дане обладнання. На дату придбання ціна подібної утилізації оцінюється в 90 млн.дол.

Відобразити балансову вартість обладнання станом на 01.05.2010 року.

Вправа 3. У жовтні 2010 року було укладено договір страхування вантажного автомобіля. Договір набрав чинності з 01.11.2010р. Страхова премія за рік становить 18 000 у.о.і була сплачена 20.10.2010 року.

ГЛОСАРІЙ

Активи — ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому; (П(С)БО № 1, № 2)

Асоційоване підприємство — підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора. (П(С)БО № 3)

Баланс — звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. (П(С)БО № 1)

Бухгалтерська звітність — звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів. (П(С)БО № 1)

Бухгалтерський облік — процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень; (П(С)БО № 1)

Витрати — зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками). (П(С)БО № 1, № 3)

Власний капітал — частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. (П(С)БО № 1, № 2, № 3)

Грошові кошти — готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. (П(С)БО № 4)

Група — материнське (холдингове) підприємство та його дочірні підприємства. (П(С)БО № 4)

Довгострокові зобов'язання — всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями. (П(С)БО № 2)

Доходи — збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників). (П(С)БО № 1, № 3)

Еквіваленти грошових коштів — короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості. (П(С)БО № 2, № 4)

Збиток — перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати. (П(С)БО № 3)

Звичайна діяльність — будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення. (П(С)БО № 3)

Звіт про власний капітал — звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. (П(С)БО № 1)

Звіт про рух грошових коштів — звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді. (П(С)БО № 1)

Звіт про фінансові результати — звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства. (П(С)БО № 1)

Зобов'язання — заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди; (П(С)БО № 1, № 2)

Інвестиційна діяльність — придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. (П(С)БО № 4)

Консолідована фінансова звітність — звітність, яка відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці. (П(С)БО № 1)

Користувачі звітності — фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень. (П(С)БО № 1)

Метод участі в капіталі—метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування. (П(С)БО № 3)

Надзвичайна подія — подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді. (П(С)БО № 3)

Негрошові операції — операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів. (П(С)БО № 4)

Необоротні активи — всі активи, що не є оборотними. (П(С)БО № 2)

Облікова політика — сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. (П(С)БО № 1)

Оборотні активи — грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. (П(С)БО № 2)

Операційна діяльність — основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. (П(С)БО № 3, №4)

Операційний цикл — проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг. (П(С)БО № 2)

Основна діяльність — операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу. (П(С)БО № 3)

Пов'язані сторони—особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною. (П(С)БО № 2)

Подія після дати балансу – подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до

оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. (П(С)БО № 6)

Поточні зобов'язання — зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу. (П(С)БО № 2)

Прибуток — сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. (П(С)БО № 3)

Примітки до фінансових звітів — сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами). (П(С)БО № 1)

Принцип бухгалтерського обліку — правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності. (П(С)БО № 1)

Розкриття — надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності. (П(С)БО № 1)

Рух грошових коштів — надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів. (П(С)БО № 4)

Стаття — елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Положенням (стандартом). (П(С)БО № 1)

Суттєва інформація — інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та керівництвом підприємства. (П(С)БО № 1)

Фінансова діяльність — діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства. (П(С)БО № 4)

Фінансова звітність — бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період; (П(С)БО № 1)

Фінансові інвестиції — активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. (П(С)БО № 2)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", прийнятий Верховною Радою України 16 липня 1999 р. №196-14.

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291.

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30 листопада 1999 р. №291.

4. Білоусько В.С., Беленкова М.І. теорія бухгалтерського обліку.

Посібник. – К.: Сузір'я., 2008. – 404 с.

5. Бухгалтерський облік у документах: Навчальний посібник./Під ред. Л.М. Чернелевського . – К.: Пектораль, 2005 – 396 с.

6. **Бухгалтерський** облік: Метод. вказівки до вивч. дисципліни та викон. контрол. роботи для студ. спец. 6.050100 “Облік і аудит” заоч. форми навч. та другої вищ. освіти /Уклад. Чернелевський Л.М., Тарасюк Н.С.. - К.: НУХТ, 2008. - 45 с.

7. **Бухгалтерський** облік: Метод. вказівки до вивч. дисципліни та викон. контрол. роботи для студ. напряму підготовки 6.030509 “Облік і аудит” заоч., скороченої форм навч. та другої вищ. освіти /Уклад.: Л.М .Чернелевський – К.: НУХТ, 2009. – 27 с.

8. Виноградова М.О., Гладких Т.В., Гусакова О.С., Пшенична А.Ж. Бухгалтерський облік. Навч.посібник. – К.: ЦУЛ, 2008 – 400 с.

9. Темчишина Ю.Л. Бухгалтерський облік (теоретичні основи). Навч. посібник. – К.: НУХТ, 2008. – 226 с.

10.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – К.: Алерта, 2008. – 926 с

11.Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. - К.: Знання - Прес, 2003.-444с.

Додаткова:

1. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку №1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11, 12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,25, затверджені наказами Міністерства фінансів України.

2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000: Пер. з англ. / За ред. С.Ф.Голова. - К.:ФПБАУ,2000. - 1272с.

3. Голова С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: Практ. посіб. - К.:Лібра,2001. - 840с.

4. Пархоменко В.М. Реформування бухгалтерського обліку в Україні. Коментарі. - Луганськ: Футура: ДСД "Лугань", 2001. - Ч.3. - 464с.

5. Періодичні видання: "Бухгалтерський облік і аудит", "Баланс", "Головбух", "Все про бухгалтерський облік", "Вісник бухгалтера і аудитора України", "Банківська справа", "Фінанси України", "Статистика України", "Економіка України".

6. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1996 р. №88.

7. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків. Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994р. №69.

8. Шарманська В.М. Первинна документація і реєстри бухгалтерського обліку: Навч.посіб. - К.: Знання-Прес, 2003. - 269с.

9. Як заповнити первинну документацію/ Уклад. О. Піроженко. – Х.: Фактор, 2004. – 208 с.